

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Přísloví 4, 1 – 19

Text: Jk 3, 13 – 18 *Kdo je mezi vámi moudrý a rozumný? Ať ukáže své skutky dobrým způsobem života, v tichosti, kterou dává moudrost. Máte-li však v srdci hořkou závist a svárliivost, nechlubte se moudrostí a nelžete proti pravdě. To přece není moudrost přicházející shůry, ale přízemní, živočišná, ďábelská. Vždyť kde je závist a svárliivost, tam je zmatek a kdejaká špatnost. Moudrost shůry je především čistá, dále mírumilovná, ohleduplná, ochotná dát se přesvědčit, plná slitování a dobrého ovoce, bez předsudků a bez přetvářky. Ovoce spravedlnosti sklídí u Boha ti, kdo rozývají pokoj.*

Moudrost je nedostatkové zboží. To platí i tam, kde jsou jinak plné regály všeho možného a kde si můžete koupit, na co si vzpomenete. Když se rozhlédnete kolem sebe, tak lidé oplývají kdečím. Někdo má známosti, jiný peníze a další třeba i kousek toho štěstí. A navíc, v naší době a v naší společnosti má téměř každý přístup i ke kvalitnímu vzdělání, máme volný přístup ke spoustě informací a cokoliv co nevíme, to si můžeme poměrně snadno vyhledat v různých databázích, v knihách, encyklopediích nebo na internetu. Vědomostmi a znalostmi se může pochlubit kdekdo. Ale kolik znáte lidí, o kterých byste mohli říci: to je opravdu moudrý člověk! A jak se vlastně pozná moudrý člověk? Tak se ptá i Jakub ve své epistoletě. „Kdo je mezi vámi moudrý a rozumný?“

Možná jsem začal zbytečně příliš zešíroka a zavedl jsem váš pohled falešným směrem, když jsem řekl, abyste se podívali na dnešní konzumní společnost. To pak snadno sklouzneme k náboženskému moralismu a řekneme si, jak je ta dnešní společnost hloupá a nemoudrá, když se žene za konzumem, za vyšší spotřebou a hmotnými požitky. Ale tam Jakubova otázka rozhodně nemíří. On se ve svém dopise obrací na křesťany, na věřící lidi a na církve a ptá se: „Kdo je mezi vámi moudrý a rozumný?“ To znamená, nerozhlížejte se po druhých, ale podívejte se sami na sebe. Jak vidíte sami sebe? Jak byste se sami ohodnotili?

Jak viděli sami sebe čtenáři Jakubova listu, to můžeme vyčíst z Jakubových narážek. Tak předně si mysleli, že jsou zbožní. Těm Jakub píše: „Domnívá-li se kdo, že je zbožný, a přitom nedrží na uzdě svůj jazyk, klame tím sám sebe a jeho zbožnost je marná. Pravá a čistá zbožnost před Bohem a Otcem znamená pamatovat na vdovy a sirotky v jejich soužení a chránit se před poskvrnou světa.“ Jakubovi čtenáři také o sobě říkali, že mají víru. Těm Jakub píše: „Co je platné, moji bratří, když někdo říká, že má víru, ale přitom nemá skutky?“ To znamená, když má jen nějaké přesvědčení, ale neuskutečňuje ho v praxi. Jakubovi čtenáři si o sobě mysleli, že když poznali evangelium, tak že poznali pravdu o životě, a teď mohou poučovat a učit všechny ostatní, tedy především lidi nevěřící, jak mají žít. Těm Jakub píše: „Nechtějte všichni učit (nebo poučovat) druhé, moji bratří: vždyť víte, že my, kteří učíme, budeme souzeni s větší přísností. Všichni přece mnoho chybujeme.“ Stejně tak si Jakubovi čtenáři o sobě mysleli, že když poznali Krista, že se z nich stali moudří lidé. A že je teď třeba, aby to ostatní poznali, že křesťan, to je moudrý člověk. Těm Jakub píše: „Kdo je mezi vámi moudrý a rozumný? Ať ukáže své skutky dobrým způsobem života, v tichosti, kterou dává moudrost.“ Moudrý se pozná podle toho, že svou moudrostí se nechlubí. Naopak ta moudrost ho činí tichým.

A Jakub pokračuje: „Máte-li však v srdci hořkou závist a svárliivost, nechlubte se moudrostí a nelžete proti pravdě. To přece není moudrost přicházející shůry, ale přízemní, živočišná, ďábelská.“ Jakub svým adresátům moudrost neupírá, ale vyvádí je z omylu, že by to byla ta moudrost, která pochází od Boha. On poukazuje na to, co je mezi nimi vidět: hořká závist nebo přesněji zahořklá horlivost a rivalita. To je taková ta zakomplexovaná zbožnost a zahořklá horlivost pro Pána, která si pořád musí dokazovat, že my jsme ti správní, kteří máme pravdu. Takoví křesťané mají pořád pocit, že musí na všechny jiné nadávat, všechno jiné kritizovat, aby tu *svou* zbožnost a jinakost dali najevo a projevíli ji dostatečně nahlas. Podle Jakuba to je moudrost, která je velmi přízemní. Není rozhodně tak duchovní jak se tváří, ale je duševní, což je záležitost naší psychiky, a tedy naší tělesnosti. Tedy nic duchovního, ale moudrost přímo živočišná, jak překládá ekumenická bible a králíčtí dokonce říkají hovadná. A Jakub její charakteristiku doplňuje i slovem ďábelská, doslova démonská, tedy jde o jakousi posedlost vědomím vlastní moudrosti, což je cesta k náboženskému fanatismu a tedy do pekel.

Možná se nám to zdá od Jakuba příliš tvrdé hodnocení, ale on to zdůvodňuje. „Vždyť kde je závist a svárliivost, tam je zmatek a kdejaká špatnost.“ Zmatek, to je ještě slabé slovo. Jakub říká: Tam je něco v nepořádku, tam je něco špatně. Ta vaše zahořklá horlivost a rivalita nemá nic společného s moudrostí shůry, vždyť se podívejte, co působí: vaše vztahy jsou pak v nepořádku, v rozkladu, nefungují tak jak mají. Ne na vašich znalostech a mudrování, ale na těch vašich běžných vzájemných vztazích, na tom jak spolu jednáte, se pozná, jestli jste opravdu moudří nebo jen chytří a fikaní.

Konečně se dostáváme k druhé otázce: Jak tedy má vypadat ta opravdová moudrost? A Jakub odpovídá: „Moudrost shůry je především čistá, dále mírumilovná, ohleduplná, ochotná dát se přesvědčit, plná slitování a dobrého ovoce, bez předsudků a bez přetvářky.“ Všimněte si, že ta moudrost je tu charakterizována samými výrazy z oblasti mezilidských vztahů. Nečteme tu nic o fundovanosti, zběhlosti, o rozumové bystrosti, o logickém uvažování, o letitých zkušenostech nebo o vědomostní kapacitě. Obor, v němž se pravá moudrost realizuje

především, jsou praktické mezilidské vztahy. A tu se dovídáme, že moudrost shůry je především čistá. Řecky je tam svatá, ale zde ve smyslu opravdu jakési nevinnosti a bezelstnosti. Moudrost, projevující se čistými a průhlednými mezilidskými vztahy. Ta mírumilovnost moudrosti tu jistě nepředstavuje snahu být se všemi zadobře. Kraličtí říkají „pokojná“ a to znamená, že tlumí vášně a sama se projevuje vlastním pokojem. Dále čteme, že je ohleduplná. Což by se dalo moderně říci něco jako zdvořilá. Projevující se úctou k druhému člověku. I k tomu, se kterým nesouhlasím. Moudrost říká: Mám jiný názor, ale ten tvůj jiný pohled respektuji a vážím si tě. To je ale jen předstupěň k další charakteristice pravé moudrosti a tou je ochota dát se přesvědčit.

A tady, prosím, zpozorněme, protože to je, řekl bych, něco docela šokujícího. My obvykle máme za to, že přece když někdo má moudrost a poznání, které je opravdu takřikajíc shůry, tak *on* je přece ten, kdo ví jak to je a takový člověk pak bude o tom svém poznání právem přesvědčovat druhé. Pokud má opravdu poznání shůry, pak se přece od nikoho nenechá přesvědčit k něčemu jinému nebo o něčem jiném! Tak by to bylo logické a tak si to obvykle představujeme. A Jakub tady najednou říká, že moudrost shůry, tedy od Pána Boha znamená přijmout jiný názor. Tzn. že vedu dialog tak, že ne já toho druhého musím přesvědčit, ale že se od toho druhého mohu nechat přesvědčit! Že on přesvědčí mě! To je, bratři a sestry, moudrost od Boha. Být nejen ochotný k dialogu, nejen ochotný naslouchat ale dokonce ochotný opustit svůj názor a nechat se přesvědčit.

Ale Jakub tím ještě nekončí. On dále tvrdí, že moudrost shůry neuplatňuje a neprosazuje nelítostně své právo, svou pravdu a svou spravedlnost, ale je plná slitování s druhými, plná milosrdenství. A Jakub dodává, moudrost je také dobrého ovoce, tzn. plodí dobro. Tvoří plody, které jsou zdravé a mají potřebné vitamíny pro posílení druhého člověka. Moudrost nezbavuje síly, nýbrž posiluje. Ale vraťme se ještě k tomu dialogu a ochotě jeden druhému naslouchat. Jakub dál říká, že pravá moudrost je bez předsudků. To znamená, že je skutečně připravená slyšet, co druhá strana říká. Opravdu moudrý člověk nepřístupuje k dialogu s tím, že by byl už předem přesvědčen o tom, co bude asi ten druhý říkat. Předsudky v rozhovoru se projevují tzv. škatulkováním, kdy máme už dopředu člověka zařazeného do svých představ a neočekáváme, že by se projevil nějak jinak. A pravá moudrost je nejen oproštěná od předsudků, ale je také bez přetvářky. To znamená, že ten dialog pouze nepředstírá. To se mi stává hodně často, že s někým mluvím a kývám hlavou jako bych rozuměl, a přitom kolikrát nevím, o čem je řeč. Předstírám porozumění a přitom zakrývám své neporozumění. Kdybych byl moudrý, tak se na to, čemu nerozumím, zeptám, i kdybych tím měl na sebe prozradit své základní neznalosti.

Takže si to ještě jednou shrňme, co Jakub říká o moudrosti: Moudrost shůry je především čistá, dále mírumilovná, ohleduplná, ochotná dát se přesvědčit, plná slitování a dobrého ovoce, bez předsudků a bez přetvářky. Máme, bratři a sestry, tuto moudrost shůry? Kdo je mezi námi moudrý a rozumný? Nikdo se teď asi nebude svou moudrostí chlubit, ale zároveň nelze ani říci, že by nám opravdová moudrost byla nedosažitelná. I my se s ní tu a tam setkáváme nebo ji sami projevujeme. Moudrost shůry se projevuje zejména všude tam, kde utichají sváry a všelijaké nedobré horlení, a kde cítíme, že vládne pokoj. Kde je úcta a ohleduplnost, zdvořilost a ušlechtilé vztahy. To je (možná kupodivu) ovoce moudrosti. Kdo kolem sebe šíří pokoj, takového člověka se držíme. To je ten, u něhož se projevuje moudrost shůry.

Modlitba: *Pane náš, učiň si z nás nástroje svého pokoje. Daruj nám svou moudrost, která se umí vzdát svých názorů a skálopevných přesvědčení. Zbav nás předsudků a přetvářky a učiň naše vztahy průzračně čisté. Pane, ty dovedeš učinit víc, než za co máme odvahu se modlit. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane náš, modlíme se za život všech lidí v tomto sboru. Dej, aby náš sbor byl místem, kde se kdokoliv může setkat s tebou a ukojit tak svoji touhu a skrytou žízněň po Bohu. Prosíme, Pane, dej každému z nás zakusit, jak dovedeš ty sám nasytit a ubasit naši touhu po životě. Dej nám poznat co je lepší. Abychom se dokázali rozhodnout, komu nebo čemu chceme sloužit. Prosíme za ty, kteří jsou dezorientovaní hodnotami tohoto světa a nevidí, že přátelství se světem znamená nepřátelství s tebou. Pane, prosíme za všechny hledající, žíznící po tobě a v poušti tohoto světa nenacházející. Svlaž jejich okoralou duši vodou života, jíž jsi ty sám.*